

İBRAHİM KANADLI

ARAP ALEVİLİĞİNDE ZAHİR VE BATIN

عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع يَقُولُ: لَا يَقْبَلُ اللَّهُ عَمَلًا إِلَّا بِمَعْرِفَةٍ وَلَا مَعْرِفَةً إِلَّا بِعَمَلٍ
فَمَنْ عَرَفَ دَلَّتْهُ الْمَعْرِفَةُ عَلَى الْعَمَلِ وَمَنْ لَمْ يَعْمَلْ فَلَا مَعْرِفَةَ لَهُ.

(الكافي، ج ١، ص ٤٤)

Hız. İmam Cafer Sadık (a.s) şöyle buyuruyor:

Allah amelin ancak marifetle olanını kabul eder. Amelsiz marifete de ulaşılmaz. Kimin marifeti varsa o marifet onu amele yönlendirir. Amel etmeyeninse marifeti (batını) yoktur.

el-Kâfi, c. 1, s. 44

Açıklama: Allah Teâlâ batını marifetle yapılmayan zahirî (şer'i) ameli kabul etmez. Bâtını marifeti de zahirî amelle beraber olmadan kabul etmez. Kimin batını varsa o batın, kişiyi zahirî amele yönlendirir. Zahirle amel etmeyenin batını yoktur. Bu rivayet özellikle ben marifete ulaştım zahirî farzlar üzerimden kalktı diye iddiada bulunanlara cevap niteliğindedir.

İBRAHİM KANADLI

ARAP ALEVİLİĞİNDE ZAHİR VE BATIN

الحمد لله رب العالمين

www.yaalider.com

www.yaalider.com

İBRAHİM KANADLI

Arap Aleviliği'nde

ZAHİR VE BATIN

Kitabın Adı: Arap Aleviliği'nde Zahir ve Batın

Yazar: İbrahim Kanadlı

Mizanpaj: Kevser

Kapak: Faruk Atlan

Baskı: Yılmaz Matbaacılık (Sertifika: 27185)

Litros Yolu 2. Matb. Sitesi 3 NB 2 Zeytinburnu

Topkapı / İstanbul Tel: 0212 493 00 85

Basım Tarihi: Şubat 2015

ISBN: 978-605-4792-31-3

Dağıtım:

□ Antakya İmam Ali (a.s.) İnanç ve Kültür Derneği

Çekmece mah. 117. sok. DEFNE

Tel: 0507 745 66 72 / 0 534 350 30 67

www.yaalider.com

□ Kevser Yayınları

Sofular Mah. Simitçi Şakir Sok.

No: 14 / 1 Fatih – İSTANBUL

Tel: 0212 – 534 35 28 / 555 16 66

Faks: 0212 – 631 36 01 / 555 22 12

www.kevseryayincilik.com

ÖNSÖZ

Yüce Rabbimizi her türlü eksik ve noksan sıfatlardan tenzih eder, insanlığa rahmet peygamberi olarak Muhammed Mustafa'yı (s.a.a.) gönderdiğine şهادet ederim.

Sevgili Ehli Beyt âşıkları, günümüzde inancımızın ameli yönüyle ilgili kısmında yaşanan bilgi eksikliği dolayısıyla, halkımızın ve özellikle gençlerimizin yaşadığı çelişkileri gidermek adına; değerli şeyhlerimizde veraset yoluyla günümüze kadar gelen kaynaklardan rivayetler getirip, Türkçe çevirisini yaparak, dinin şer'i kuralları hakkında yaşanan muğlaklığın aydınlanmasına katkıda bulunmak istedik.

Toplumda zahiri namaz, oruç ve hac gibi ibadetlerin Alevilikte yeri olmadığını, bizim bu ibadetlerin batınından sorumlu olduğumuzu, Aleviliğin dinin zahiri (*amelî*) yönünü reddedip batınını (*irfanî*) emrettiğini, kadınların da dinin dışında tutulması gerektiğini söyleyen ve bu konuda ahkâm kesen ehliyetsiz insanlar, bu yaşanan bilgi kirliliği ve kafa karışıklığında büyük rol oynamışlardır. Nesilleri yetiştiren kadının dini, dili ve kültürü konusunda bilgisiz bırakılması, dininden, dilinden ve kültüründen habersiz kuşakların yetişmesine sebep oldu. Şu hakikat unutulmasın ki, kadına şekil veren bütün topluma şekil vermiştir. Dinimizin kadını 9 yaşında mükellef kılmasının ardında yatan sebeplerden en önemlisi de budur.

Kadının dinin dışında tutulması ve bu alandan dışlanması, kadını moda, dedikodu, TV dizileri ve programlarına yönlendirmiş ve ahlakı yozlaştıran kapitalist ve emperyalistlerin çeşitli tuzaklarına itmiştir. Müslüman kadının Hz. Fatıma'yı, Hz. Hatice'yi, Hz. Zeyneb'i, erkeklerin de Hz. Peygamber'i, İmam Ali'yi, İmam Hasan'ı, İmam Hüseyin'i, Ehlibeyt'i ve sadık dostlarını örnek alması gerekirken; popçu, topçu, şarkıcı ve film yıldızlarını örnek almaya yöneltmiştir. Elbette ki bunda en büyük etken asimilasyoncu toplum mühendisleridir. Ayrıca topluma hayalî bir din yaşatma çabasında olan iş birlikçilerinin de etkisi az değildir. Bu şahsiyetler dinin zahirî ibadet yönlerini reddederken, çıkarlarına uymasından dolayı da zekât ibadetini istisna tutmuşlardır.

Bu zihniyetler dini bir karpuzla benzeterek: **“Bakın! Karpuzun dışını (zahirini) hayvanlar yer, batını olan içini de batin ehli bizler yeriz, din de işte böyle bir şeydir.”** demektedir, ancak birçok meyvenin dışının yenip içinin çöpe atıldığı, bu kıyasın yersiz olduğu, İmam Ali'nin müminleri karpuz yiyen değil de, bal üreten arıya benzettiği akıllarına gelmemektedir. Hiçbir ilmi yeterlilikleri olmayan, dini yemek-içmek ve maddi kazançtan ibaret gören, kasıtlı veya kasıtsız saçmalayan, insanları cehaletleriyle zehirleyen kişilere bu konularda asla itibar etmemeliyiz.

Bunlar kendilerini Allah Teâlâ'nın seçkin kulları görerek İslam'ın farzlarını geçersiz kılmaktadırlar. Aslında dinî farzlardan kurtulma girişimi yeni değildir. Peygamber efendimiz döneminde aynı şekilde kendilerini Allah'ın seçkin kulları olarak gören Yahudilerden bir grup, Peygamber Efendimize; *“Ey Muhammed! Bizler kelimünü dinledik, sözün hak sözdür, senin peygamberliğine şهادet edip dinine girmek*

istiyoruz, ancak bir şartımız var.” derler. Hz. Peygamber; “Şartınız nedir?” diye sorunca, onlar da; **“Bizleri namazdan muaf tutacaksın, zira rükû ve secdeye varmak bizlere ağır gelmektedir.”** derler. Hz. Peygamber, bu şartı kabul etmeyerek; **“Rükû ve secdesi olmayan dinde hayır yoktur.”** diye cevap verir.

Aynı şekilde münafıklar bir takım farzlara, ibadet ve haram kılınan şeylere de itiraz etmişlerdir. Haramlar konusunda da en çok itiraz edilen alkolün yasaklanmasıydı. Hasiibi'nin **“el-Hidayetü'l-Kübra”** adlı kitabında alkolün Allah tarafından Müslümanlara haram olduğunu, tebliğ emri geldiğinde sahabilerden bazılarının (Ebu Bekir...) alkolün yasaklanmaması için Hz. Peygamber'e adeta yalvardıkları zikredilmiştir. İmam Hüseyin de (a.s) Yezid'in Allah tarafından haram kılınmış alkolü helal saymasını ve içki içmesini, Yezid'e karşı kıyamının sebepleri arasında saymıştır. Bizim toplumumuzda bu zihniyetin ortaya çıkmasının sebeplerinden bir tanesi; geçmişte âlim şeyhlerimizin etkili dinî tebliğ imkânlarından yoksun kalmalarıdır. Yaşanan bütün olumsuzluklara rağmen Ehli Beyt akidesini (temel inanç ilkelerini) günümüze ulaştıran şeyhlerimize şükran borçluyuz.

Bugünse Allah'a şükürler olsun ki imkânlar eskiye nazaran çok daha iyidir. Toplum olarak Hz. Peygamber'in ve İmam Ali'nin sancağı altında kenetlenerek bu sorunların üstesinden geleceğimize inancımız tamdır. Bu kitapçığı şeyhlerimizin yazmış olduğu **“Aleviler Ehli Beyt Şiası'dır”**, **“Tarsus Beyannamesi”** gibi Türkçeye **“Arap Alevi Akidesi”** adı altında çevirdiğimiz belgeleri destekler mahiyette hazırladık. Yararlı olması ümidiyle...

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَأُولَى الْأَمْرِ
مِنْكُمْ فَإِنْ تَنَازَعْتُمْ فِي شَيْءٍ فَرُدُّوهُ إِلَى اللَّهِ وَالرَّسُولِ إِنْ
كُنْتُمْ تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ ذَلِكَ خَيْرٌ وَأَحْسَنُ تَأْوِيلًا.

Ey iman edenler! Allah'a itaat edin. Peygamber'e ve sizden olan ulu'l-emre (Ehlibeyt İmamlarına) de itaat edin. Herhangi bir hususta anlaşmazlığa düştüğünüz takdirde, Allah'a ve ahiret gününe gerçekten inanıyorsanız, onu Allah ve Resulüne arz edin. Bu, daha iyidir, sonuç bakımından da daha güzeldir.

Nisa Suresi (4), 59. Ayet

ZAHİR VE BATININ TANIMI

Zahir ve batın kavramları bir tek anlamla sınırlı olmayıp birçok manaya gelmektedir. Bizler burada Arap Aleviliğ'in'de zahir ve batın mefhumunun sadece ibadet noktasında amelî ve irfani boyutunun ehemmiyetini ele aldık.

هُوَ الْأَوَّلُ وَالْآخِرُ وَالظَّاهِرُ وَالْبَاطِنُ وَهُوَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ.

Evvel de O'dur, Ahir de O'dur, Zahir de O'dur, Batın da O'dur. O, her şeyi hakkıyla bilendir.⁽¹⁾

Bu ayet-i kerimede “zahir ve batın” isimlerinin Allah'ın esma-i hüsnasından olduğunu ve aynı zamanda ilahi tecelliyata işaret ettiğini görüyoruz.

فَأَصْبَحُوا ظَاهِرِينَ.

Üstün bir duruma geldiler.⁽²⁾

Zahir; galip, üstün, açık, görünen, anlaşılan anlamına; batın da; gizli, sır, muğlak, müphem anlamlarına da gelir. Ancak zahir ve batın, şeriat ve marifet anlamlarında da kullanılmıştır. Buna göre zahir şeriat, batın da şeriat hükümlerinin hikmeti veya illeti anlamlarına gelir. Kâinatta-

1- Hadid Suresi (57), 3. Ayet.

2- Saff Suresi (61), 14. Ayet.

ki bütün varlıkların zahiri ve batını vardır. Mesela insanın zahiri görünen yönü, batınıysa aşikâr olmayan tarafıdır. İnsan veya her hangi bir varlık bu iki yönüyle kaimdir. İslam dini de zahir ve batınıyla kâmil bir dindir. Yani İslam dininin zahirini bir din, batınını ayrı bir din olarak düşünmek hakikatle hiçbir şekilde bağdaşmamaktadır. İrfan ilminde kişinin sadece İslam'ın zahirî yönüyle yetinmesi onu (el-münhanika المنحنة) şekilcilikte boğulma durumuna, zahiri terk edip sadece amellerin manası olan batınıyla yetinmek de ilhada sürükler. Bundan dolayı İmam Cafer Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:

أَنَا الظَّاهِرُ وَالْبَاطِنُ أَخَانِ مُتَقَارِنَيْنِ لَيْسَ مُفْتَرِقَانِ فَمَنْ
تَرَكَ الْبَاطِنَ وَاتَّبَعَ الظَّاهِرَ فَكَانَ حَسَوِيًّا وَمَنْ تَرَكَ الظَّاهِرَ
وَاتَّبَعَ الْبَاطِنَ فَكَانَ مُلْحَدًا وَمَنْ اتَّبَعَ الظَّاهِرَ وَالْبَاطِنَ
فَأُولَئِكَ أَصْحَابُ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ.

(كتاب التنبيه، ص ٢٠)

Şüphesiz ki zahir ve batın birbirine bağlı (bir sayfanın iki yönü gibi) ayrıışmayan kardeşler gibidir. Kim batını terk edip yalnız zahirle amel ederse yüzeysel, kim de zahiri terk edip yalnız batına tabi olursa mülhit sayılır. Kim de zahir ve batına tabi olup bir denge kurarsa işte onlar imam Ali'nin dostlarıdır.⁽¹⁾

أَنَا الْبَاطِنُ بِالنِّسْبَةِ لِلظَّاهِرِ كَالرُّوحِ بِالنِّسْبَةِ لِلْجَسَدِ.

1- et-Tenbih, s. 20.

Ruhun bedene menzili ne ise, batının zahire nispeti de odur.

Nasıl bir ruh bedensiz, beden de ruh olmadan bir mana ifade edemeyecekse, hak ölçülerinde zahir batınsız, batın da zahirsiz bir değer ifade etmeyecektir. Buna göre ruh, irfan, mana, hikmet, illet; vücut da bu mefhumlarla amel etmek için gereken olgudur. Zina etmenin batını haram, zahiri helal demek nasıl kabul edilemez bir fikir ise namaz oruç zekât gibi ibadetlerin batını haktır, bizimidir; zahiriyse batıl ve göstermelik deyip zahirini reddetmek o kadar saçma ve batıldır. Bazı insanlar zahirle ameli reddederken şu ayeti delil olarak getirmektedirler.

فَاقِمْ وَجْهَكَ لِلدِّينِ حَنِيفًا فِطْرَتَ اللَّهِ الَّتِي فَطَرَ النَّاسَ
عَلَيْهَا لَا تَبْدِيلَ لِخَلْقِ اللَّهِ ذَلِكَ الدِّينُ الْقَيِّمُ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ
النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ.

Hakka yönelen bir kimse olarak yüzünü dine çevir. Allah'ın insanları üzerinde yarattığı fıtrata sımsıkı tutun. Allah'ın yaratmasında hiçbir değiştirme yoktur. İşte dosdoğru kayyım din budur. Fakat insanların çoğu bilmezler.⁽¹⁾

Onlar insanların bilmediği kayyım din olan İslam'ın sadece batını olduğu iddiasındalar. Oysa ayette anlatılmak istenen bu değildir. Zira Allah Teâlâ başka bir ayette kayyım dini şöyle tarif etmiştir:

1- Rum Suresi (30), 30. Ayet.

وَمَا أُمِرُوا إِلَّا لِيَعْبُدُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ حُنَفَاءَ وَيُقِيمُوا
الصَّلَاةَ وَيُؤْتُوا الزَّكَاةَ وَذَلِكَ دِينُ الْقَيِّمَةِ.

Hâlbuki onlara, ancak dini Allah'a has kılarak, hak-
ka yönelen kimseler olarak O'na kulluk etmeleri, na-
mazı kılmaları ve zekâtı vermeleri emredilmişti. İşte
dosdoğru kayyım din budur.⁽¹⁾

Bu ayet-i kerime kayyım dinin şirkten arınmış ihlasla, na-
mazı kılma, zekâtı verme ve Allah'a itaat etmek olduğunu
beyan etmektedir. Bu beyan İslam dininin zahiri ve batı-
nıyla kâmil bir din olduğuna işaret etmekte, sığ bir düşün-
ceyle dini sadece zahir veya sadece batınla sınırlamamak
gerektiğini göstermektedir.

1- Beyyine Suresi (98), 5. Ayet.

1. RİVAYET

عَنِ الْخَصِيبِيِّ (ق.س): ظَهَرَ فِي زَمَانِنَا هَذَا قَوْمٌ يَدْعُونَ
أَنَّهُمْ مِنْ أَهْلِ التَّوْحِيدِ وَهُمْ مِنْ أَهْلِ الْإِلْحَادِ، لِأَنَّ الْجَهْلَ
عِنْدَهُمْ غَالِبٌ عَلَى الْعِلْمِ. فَهُمْ يَأْمُرُونَ النَّاسَ بِتَرْكِ الْفَرَائِضِ
وَيُطِيبُونَ لَهُمُ الدُّخُولَ فِي الْمَخْطُورَاتِ، فَيَهْلِكُونَهُمْ وَيُهْلَكُونَ.
(كتاب العقود عن الخصيبى، ص ٨)

Hüseyin b. Hasibi'den şöyle rivayet edilmiştir:

“Bu zamanda kendilerini tevhit ehlinde sayan ama ilhâd ve küfür ehlinde olup, cehaleti ilimlerini geçen insanlar türemiştir. Onlar insanlara farzları terk etmelerini emreder, onların yasakları çiğnemelerini hoş karşılarlar. Hem kendileri helak olmuştur hem de başkalarını helake sürüklerler.”⁽¹⁾

Açıklama:

Hüseyin b. Hamdan (k.s) bu söylemiyle (namaz oruç zekât hac... gibi) İslami farzları reddeden ve her İslami kural ve kaideye batını yorum getirerek, İslam'ın zahiri (şer'î) mü-

1- el-Ukud, *Hasibî*, s. 8.

kellefiyeti ve farzlarını üzerlerinden kaldıran Karmati ve onlardan etkilenen bazı tevhit ehli Şia'yı (Alevileri) uyar-
mak istemiştir. Zira o zamanda Hüseyin b. Hamdan'ı tak-
lit eden Alevilerden az sayıda insan Karmatilerin (İsmaili)
itikadından etkilenmişlerdi. Bunlar farzların zahirini terk
etme yoluna gitmişlerdir. Arapça dilinde ilhâd toprağı eş-
mek anlamına gelir... Topraktaki derin çukura da bu isim
verilmiştir. Bu kelime kişiler için kullanıldığı zaman dinin
içini boşaltan içten kemiren anlamına gelir.

www.yaalider.com

2. RİVAYET

قَالَ الصَّادِق (ع): لَا يَنَالُ عَبْدِي مَا عِنْدِي مِنَ الْخَيْرَاتِ وَالنَّعِيمِ وَالْجُودِ وَالْإِحْسَانِ إِلَّا بِالْوَرَعِ وَالْإِجْتِهَادِ وَالزُّهْدِ وَالْعِبَادَةِ فِي ظَاهِرِ الْأَمْرِ وَبَاطِنِهِ فَمَنْ تَرَكَ الظَّاهِرَ حِينَ عَرَفَ الْبَاطِنَ سَلَبَ اللَّهُ مِنْهُ الظَّاهِرَ وَ الْبَاطِنَ.

قَالَ الْعَالِمُ (ع): حَرَامٌ عَلَى مَنْ أَسْقَطَ عَنْ نَفْسِهِ شَيْئًا مِنَ الظَّاهِرِ بَعْدَ أَنْ عَرَفَ الْبَاطِنَ أَلَيْتُ عَلَى نَفْسِي أَنْ أَعَذِّبَ مَنْ يَفْعَلُ ذَلِكَ الْعَذَابُ الْإِلِيمَ.

(مِنْ كِتَابِ الْحُجُبِ وَالْأَنْوَارِ، لِمُحَمَّدِ بْنِ سِنَانَ الزَّهْرِيِّ، ص ٥٤١)

Hız. İmam Cafer Sadık (a.s.) şöyle buyurmuştur:

Benim izleyicim, indimdeki lütuf, nimet, iyilik ve olanaklara ancak; takvayla, çabayla, zühtle, zahir ve batın itibarıyla ibadetleri eda etmekle erişir. Kim batını (manayı) öğrendikten sonra zahirî ibadetleri terk ederse Allah onu zahir ve batından mahrum eder.

İmam Cafer Sadık (a.s) sonra şöyle ekledi:

Kim batını öğrendikten sonra zahiri terk ederse günah-kârdır. Böyle yapanı çetin azaba çarptıracağıma dair kendi kendime ahdetmişim.⁽¹⁾

Açıklama:

İmam Cafer Sadık (a.s) bu rivayette mürşit bir insanın batını ve irfani ilimleri bahane ederek, zahirî teklif ve farzları üzerinden kaldıramayacağını, böyle bir amele yönelirse batın ehli değil de ateş ehli olduğunu bildirmiştir. Bu rivayetten anlaşılan âlim ve arif birinin zahirî ibadetleri eda edip bu ibadetlerin hikmeti olan batını ilimler arasında bir denge kurması gerektiğini açıklamaktadır.

1- el-Hücut ve'l-Envar, Muhammed b. Sinan el-Zuhri, s. 145.

3. RİVAYET

وَلَيْسَ حِلٌّ لِّخَلْقٍ تَرَكَ ظَاهِرِهِ / كَيْمَا يَكُونَ عَلِيمًا بِالَّذِي بَطَّنَا
لَا أَنْ يَقُولَ عَرَفْنَا حَسْبُنَا وَلَنَا / تَرَكَ التَّعَبُّدَ إِطْلَاقًا وَ ذَاكَ لَنَا
فَذَاكَ وَاللَّهُ شَيْئٌ لَا يَصِحُّ وَلَا / جَاءَ الْكِتَابُ بِهِ وَالصِّدْقُ بَعِثُنَا...
(مِنْ دِيْوَانِ الْخَصِيبِيِّ، منابع العرفان، ص ۵۳)

Bâtını ilimlerde ne kadar âlim olursa olsun / Zahiri terk etmesi caiz değildir.

İbadetleri terk etmek bana caizdir deyip / Bizler irfana vakıfız demesin.

Vallahi bu ne doğru ne de sahihtir. / Kitapta bu emirle gelmemiştir.⁽¹⁾

Açıklama:

Hüseyin b. Hamdan bu şiirinde kişi; ibadetlerin ve dinin batını, irfani yönlerine ne derecede vakıf olursa olsun, bu ibadetlerin amelî uygulamasını terk etmesi asla caiz değildir. Birilerinin batın ilmine vakıfız, zahir ibadetler bizden sakıttır, demesi ne Kur'an'a ne de Ehli Beyt öğretisine uygundur.

1- *Hasibi'nin Divanı Menabiu'l-Irfan*, s. 53.

4. RİVAYET

قَالَ الْمَكْزُونُ السِّنْجَارِيُّ (ق.س) : مُمْتَحِنُ الْعِبَادِ بِالْعِبَادَاتِ
وَفِي السُّنَنِ وَالْمُفْتَرَضَاتِ إِبْصَارًا لِبَصَائِرِ الْمُؤْمِنِينَ وَآصَارًا
فِي أَعْنَاقِ الْجَاهِلِينَ.

(تَزْكِيَّةُ النَّفْسِ لِلْمَكْزُونِ السِّنْجَارِيِّ، ص ۲)

Hasan b. Mekzun el-Sinceri şöyle arz etmiştir:

“O Allah ki; kulları ibadetler, sünnetler ve farzlarla im-
tihan etmiş, bununla müminlerin basiretini artırmış,
münafık inkârcıların boynuna meşakkat çecekleri
yük kılmıştır.”⁽¹⁾

Açıklama:

Sinceri, bu açıklamada Allah Teâlâ'nın mukaddes şer'i kuralları koymasının en önemli sebeplerinden bir tanesine işaret etmiştir. Söz konusu sebep, kulun bu ibadetlerle, haram ve helallerle imtihan edildiği gerçeğidir. Allah, bu ibadetlerle amel eden müminlerin basiretlerini artırıp makamlarını yüceltmıştır. Münafıklara ise bu farzları me-

1- Tezkiyetu'n-Nefs, Hasan b. Mekzun el-Sinceri, s. 2.

şakkat vesilesi kılmıştır. Burada İmam Ali'nin sözü akla gelmektedir: *“Birçok oruç tutan var ki orucundan kazandığı sadece açlıktır, birçokları da vardır ki namazlarından sadece meşakkat çekmektedirler.”* Bunlar elbette ki velayet ilkesine bağlı olmayan veya dini yüzeysel ve şekilsel anlayan zihniyetlerdir.

www.yaalider.com

5. RİVAYET

فَجَعَلَ ظَاهِرَ التَّكْلِيفِ إِصْرًا لِلْمُصْرِينَ عَلَى الْمَعْصِيَةِ وَنُورًا
مُخْرِجًا مِنَ ظُلُمَاتِ الطَّبِيعَةِ لِلنُّفُوسِ الْمُنِيبَةِ إِلَيْهِ، لِيُظْهَرَ
فِي الْعَاصِينَ عَدْلُهُ وَفِي الْمُطِيعِينَ فَضْلُهُ.

(تَزْكِيَةُ النَّفْسِ لِلْمَكْرُونِ السَّنَجَارِي، ص ٢١)

Allah, zahirî farzları günahta (asilikte) ısrar edenlere meşakkat, O'na yönelen ruhlara ise onları tabiat karanlıklarından aydınlığa çıkaran vesile kılmıştır. Böylece inkârcılara karşı adaletini ve inananlara karşı nimetini ortaya koymuştur.⁽¹⁾

Açıklama:

Bu mübarek rivayette, ilahi farzların mümin insan için nefsanî karanlıklardan aydınlığa çıkma vesilesi olduğu açıklanmıştır. Nasıl bir sporcu egzersiz yapmadan fiziğine istediği şekli veremeyecek ise, bir kulda ibadetleri ameli olarak ifa etmez ise nefsinin dizginleme şansı yoktur. Bir insanın spor hakkında çok bilgili olması onu sporcu yapmıyorsa, kişinin amelsiz İslami bilgilere sahip olması da onu ıslah edemez.

1- Tezkiyetu'n-Nefs, Hasan b. Mezkun el-Sincerî, s. 12.

6. RİVAYET

حُكْمُ تَرْكِ الْمُسْتَحَبِّ فِي الظَّاهِرِ وَالْبَاطِنِ يُوجِبُ عَلَى
الْعَارِفِ التَّزَدُّدَ وَالْعُقُوبَةَ بِالْحُجُبِ الظُّلُمَانِيَّةِ وَرَفْضَ الْفُرْضِ
يُوجِبُ لَهُ الْخُلُودَ فِي النَّارِ.

(تَرْكِهِ النَّفْسِ لِلْمَكْرُونِ السَّنَجَارِي، ص ٢٧)

Bir arifin müstehap ameli terk etmesinin hükmü, zahirde de batında da onun karanlık hicaplarla (perdeler) cezalanmasına (haktan uzaklaşmasına), farzları inkâr etmesi ise ateşte daimi kalmasına vesile olur.⁽¹⁾

Açıklama:

Bu rivayette arifin yani batını ve zahirî bilgilere vakıf bir insanın, amel konusunda normal bir insandan daha çok sorumlu olduğu ve müstehapların bile ona farz sayılacağı ve bunları farz olarak algılayıp bu doğrultuda amel etmez ise, bundan dolayı cezalandırılacağı bildirilmektedir. Kişinin herhangi bir farzı inkâr etmesi dinen onu kâfir kılmasından dolayı ateş ile müjdelenmektedir.

1- Tezkiyetu'n-Nefs, Hasan b. Mekzun el-Sincerî, s. 72.

7. RİVAYET

وَعِنْدَ ظُهُورِهِ بِأَنْزَعِ الْبَطِينِ وَظُهُورِ اسْمِهِ بِالْمُحَمَّدِيَةِ نَسَخَ
سَائِرَ الشَّرَائِعِ الْمُتَقَدِّمَةِ وَأَقَامَ شَرِيعَةَ الْإِسْلَامِ.

(مِنْ مُنَازَرَةِ الرَّدَّادِ لِيُوسُفَ الرَّدَّادِ، ص ٧١)

Şirkten arınmış derin ilim sıfatıyla zuhur edip peygamber Muhammed-i Mustafa'yı egemen kıldığı zaman, önceki kanun ve kaidelerin hükmünü kaldırıp yerine İslami kural ve kaideleri koymuştur.⁽¹⁾

Açıklama:

Bu rivayet, özellikle bizim inancımızın karma bir inanç olduğunu iddia eden ve bugün bile hükmü kalkan Tevrat, Zebur ve İncil'le hüküm verilebileceğini iddia edenlere cevap niteliği taşımaktadır. Bugün maalesef alkol kullanımını neshedilmiş şeriatlardan delil getirerek helal kılan, talak hükmünü Kur'an'dan değil de Tevrat'tan alan, Ehl-i Beyt'in zikrettiği bayramlar yerine İslami olmayan bayramları bayram edinen ve Yusuf el-Reddad'ın bu rivayetinden haberi olmayıp, gaflette olan insanımız azımsanmayacak kadar çoktur. Bu rivayet Ehli Beyt İmamlarından da aktarılan birçok rivayetle aynı içeriktedir.

1- Münazaratu'r-Reddad, Yusuf Reddad, s. 17.

8. RİVAYET

عَنِ الْمُفَضَّلِ (ع) قَالَ: سَمِعْتُ مَوْلَى الصَّادِقِ يَقُولُ: إِنَّ
فِي هَذِهِ الْعِصَابَةِ قَوْمًا يَدْخُلُونَ فِيهَا لِيُسْقَطُوا عَنْ أَنْفُسِهِم
الْعَزَائِمُ وَيَسْتَحِقُّوا بِحِمْلِ الْفَرَائِضِ وَمَا هَؤُلَاءِ مِنِّي وَلَا أَنَا
مِنْهُمْ. أُولَئِكَ هُمْ وَقُودُ النَّارِ.

(من كتاب التنبيه للحسن بن حمزة الشيرازی، ص ۸۲)

Mufaddal b. Ömer dedi ki; Mevlam Cafer Sadık'tan (a.s) şöyle dediğini duydum:

Bu grubun bir kısmı batını ilimleri zahirî farzların mükellefiyetini hafife alarak üzerlerinden kaldırmak gayesiyle öğrenme arzusundalar. Ne onlar bendendir ne de ben onlardanım. Şüphesiz ki onlar ateşin yakıtıdılar.⁽¹⁾

Açıklama:

Bu rivayet, batını (irfani) ilimleri bahane ederek, zahirî (şer'i) farzlardan kendisini muaf tutmak isteyen insanların o dönemden; hatta önceden de var olduklarını bildirmektedir. Bu rivayette İmam Cafer Sadık bu tür insanlardan tebberri etmekte ve onları ateşle müjdelemektedir.

1- Tembih, Hasan b. Hamza el-Şirazi, s. 28.

9. RİVAYET

عَنِ الصَّادِقِ (ع) قَالَ: فَإِنَّهُ افْتَرَضَ عَلَى أَوْلِيَائِهِ الْمُؤْمِنِينَ الْمُتَحَنِّينَ أَنْ يَقْرُؤُوا بِالصَّلَاةِ بَاطِنًا وَهِيَ مَعْرِفَةُ اللَّهِ تَعَالَى وَيَقْيِمُونَهَا ظَاهِرًا وَيَأْتُوا الْمَسَاجِدَ ظَاهِرًا وَيَقْرُؤُونَ بِهِمْ بَاطِنًا وَيَصُومُونَ شَهْرَ رَمَضَانَ ظَاهِرًا بَعْدَ مَعْرِفَتِهِ بَاطِنًا وَيَحْجُونَ الْبَيْتَ الْحَرَامَ ظَاهِرًا بَعْدَ مَعْرِفَةِ مَنَاسِكَهِ بَاطِنًا وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ ظَاهِرًا بَعْدَ مَعْرِفَتِهِ بَاطِنًا وَلَا يَدْعُوا شَيْئًا مِمَّا افْتَرَضَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ بَاطِنًا وَظَاهِرًا إِلَّا أَقَامُوهُ وَمَنْ تَرَكَ الظَّاهِرَ بَعْدَ مَا عَرَفَهُ اللَّهُ الْبَاطِنَ سَلَبَ اللَّهُ مِنْهُ الْبَاطِنَ وَالظَّاهِرَ مَعًا.

(من كتاب التنبيه للحسن بن حمزة الشيرازي، ص ۹۲)

İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:

Allah, ilahi imtihandan geçmiş mümin kullarına namazın batını olan Allah'ın marifetini ikrar etmelerini, ayrıca namazın zahirini de ikame etmelerini, mescitlerin batınını ikrar edip zahiren mescitlere gelmelerini emretmiştir.

Ramazan ayının batınını bildikten sonra oruç tutmalarını; hac ibadetlerinin batınını bildikten sonra zahiren haccı yerine getirmelerini; batınını bildikten sonra zahiren zekâtı da vermelerini farz kılmıştır. Allah'ın farz kılmış olduğu hiçbir ibadetin zahirini ve batınını terk etmemelidirler. Kim batını ilimleri öğrendikten sonra zahirî ibadet ve mükellefiyeti terk ederse Allah onu hem zahirden hem de batından mahrum bırakır.⁽¹⁾

Açıklama:

İlahi İslami farzların zahiri, azalarla eda edilir. Mesela namaz; kunut, rekât, secde ve kıraatten oluşur. Bu husus, Peygamber efendimiz (s.a.a): “İçinde rekât ve secdenin olmadığı namazda hayır yoktur.” dediği hadislerde geçer. Aynı şekilde diğer ibadetleri de Hz. Peygamber'in ve Ehl-i Beyt'in eda ettiği gibi ifa etmek gerekir. Bununla birlikte bu ibadetlerin Allah katında kabul olması için bu ibadetlerin insanı ıslaha götüren manevi, batını illetlerini bilmesi ve o doğrultuda hareket etmesi gerekir. İbadetlerin zahirî ve batını manalarıyla ilgili birçok İslam âlimi kitap yazmıştır. Mesela Sincer'inin Tezkiyetu'n-Nefs'i, Muhammed b. Ali el-Cilli'nin “Batını's-Salat, Humeyni'nin “Sırru's-Salat” ve “Tezkiye-i Nefs”i gibi eserler çoktur. Bu kitaplar, birbirini doğrulayan farklı üslup ve düzeyde yazılmıştır.

1- Tembih, *Hasan b. Hamza el-Şirazi*, s. 29.

10. RIVAYET

قَالَ اللَّهُ تَعَالَى: ﴿مَنْ يُطِيعِ الرَّسُولَ فَقَدْ أَطَاعَ اللَّهَ﴾ وَقَدْ أَمَرَنَا رَسُولُ اللَّهِ (ص) بِالصَّلَاةِ وَصَلَّى فَمَنْ لَمْ يُصَلِّ وَأَسْقَطَ فَرَضَهَا فَقَدْ خَالَفَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ، وَمَنْ خَالَفَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ لَيْسَ بِعَاقِلٍ. وَأَمَرَنَا بِإِيْتَاءِ الزَّكَاةِ وَزَكَّيْ، وَأَمَرَنَا بِالصَّوْمِ وَصَامَ، وَأَمَرَنَا بِالْحَجِّ وَحَجَّ، وَأَمَرَنَا بِالْجِهَادِ وَأَمَرَنَا بِصَلَةِ الرَّحِمِ، فَمَنْ لَمْ يُزَكِّ مِنْ مَالِهِ وَمَنْ لَمْ يَصُمْ وَلَمْ يَحِجَّ وَلَمْ يُجَاهِدْ مَعَ إِمَامٍ عَادِلٍ فَقَدْ خَالَفَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَمَنْ خَالَفَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَلَيْسَ بِعَاقِلٍ. وَنَهَانَا رَسُولُ اللَّهِ عَنِ الْقَتْلِ وَعَنِ السَّرِقَةِ وَ عَنِ الزَّانِي وَالتَّجَسُّسِ وَالْغِيبَةِ، وَنَهَانَا عَنِ النَّظَرِ فِي عُيُوبِ إِخْوَانِنَا وَالتَّقْصِيرِ عَنْهُمْ. فَمَنْ قَتَلَ وَزَنَى وَتَجَسَّسَ وَاغْتَابَ الْمُؤْمِنِينَ وَنَظَرَ فِي سَيِّئَاتِهِمْ وَعُيُوبِهِمْ وَارْتَكَبَ شَيْئًا مِنْ الْمَحَارِمِ وَالْقَبَائِحِ وَالْفَوَاحِشِ الَّتِي نَهَى اللَّهُ عَنْهَا فَقَدْ خَالَفَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَمَنْ خَالَفَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَلَيْسَ بِعَاقِلٍ.

(من كتاب رسالة الطالقانية والبغدادية، ص ٤)

Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: **“Kim Peygamber’e itaat ederse, Allah’a itaat etmiştir.”** Allah Resulü bizlere namaz kılma emri verip kendisi de namaz kılmıştır. Kim namazı kılmaz ve farzı üzerinden kaldırırsa Allah’a ve Resul’üne muhalefet etmiş olur. Allah ve Resul’üne muhalefet edeninin de aklı yoktur.

Allah Resulü, zekâtı da emrettikten sonra onu ödemiştir. Oruç tutmayı emretmiş kendisi de oruç tutmuş, haccetmeyi emretmiş, kendisi de haccetmiştir; cihadı, akrabayı gözetmeği emretmiştir. Dolayısıyla malının zekâtını ödemeyen, oruç tutmayan, hacca gitmeyen, adil bir imam önderliğinde cihat etmeyen kişi, Allah ve Resul’üne muhalefet etmiş olur. Allah ve Resul’üne muhalefet edenin de aklı yoktur.

Allah Resulü bizleri katletmekten, hırsızlıktan, zina-dan, casusluktan, gıybetten, Allah’ın haram kıldığı şeylerden sakındırmıştır. Kim Allah Teâlâ’nın haram kıldığı şeyleri helal sayarsa onun aklından söz edilemez.⁽¹⁾

1- Risaletu’t-Talganiyye ve el-Bağdadiye, s. 4.

11. RİVAYET

قَالَ مَوْلَانَا الصَّادِقُ (ع): إِذَا ظَهَرَتِ الْبِدْعُ فِي الْأَرْضِ
وَكَتَمَ الْعَالِمُ عِلْمَهُ فَعَلَيْهِ لَعْنَةُ اللَّهِ.

(من كتاب رسالة البغدادية، ص ٤)

Mevlamız İmam Cafer Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:

Yeryüzünde bidatler ortaya çıkar ve âlim bunlara karşın ilmini ortaya koymaz ise Allah'ın laneti ona olsun.⁽¹⁾

Açıklama:

Bir âlimin asli görevi İlâhî dini insanlara en iyi şekilde tebliğ etmektir. Eğer âlim bunu yapmak yerine toplumdaki bidatlere rağmen susarsa, herkesten önce Allah'ın lanetini kazanacaktır.

1- Bağdadi Risalesi, Muhammed el Mühelhelî, s. 4.

12. RİVAYET

قَالَ اللَّهُ تَعَالَى: ﴿ هَذَا عَذْبٌ فُرَاتٌ وَهَذَا مِلْحٌ أُجَاجٌ ﴾
وَالْعَذْبُ الْفُرَاتُ: عِلْمُ الْبَاطِنِ بِشَرْحِ الْحَقِيقَةِ وَالْمَالِحُ عِلْمُ
الظَّاهِرِ الَّذِي فِي أَيْدِ الْمُخَالِفِينَ.

(من كتاب الاظلة والاشباح عن سيدنا المفضل بن عمر، ص ٨٣)

Kur'an-ı Kerim'de Allah Teala şöyle buyurmuştur: **Bu, tatlı ve kolay içimli sudur; bu da tuzlu ve acı sudur."** Ayetin tefsirinde Hasibi diyor ki: Ayetteki tatlı suyun anlamı tevhit ehlinin elindeki batın (irfan) ilmidir. Tuzlu su da muhaliflerimizin elindeki zahir ilmidir.⁽¹⁾

Açıklama:

Muhaliflerimizin elindeki zahir, Emevilerin tahrife uğrattığı şariat (zahir) hükümleri anlamına gelmektedir.

1- el-Ezille ve'l-Eşbah, Mufazzal b. Ömer, s. 38.

13. RİVAYET

وَعَنْ رَسُولِ اللَّهِ (ص) عَنِ اللَّهِ تَعَالَى أَوْحَى اللَّهُ تَعَالَى
إِلَى مُوسَى: يَا مُوسَى مَنْ كَانَ ظَاهِرُهُ أَزَيْنَ مِنْ بَاطِنِهِ فَهُوَ
عَدُوٌّ حَقًّا وَمَنْ كَانَ ظَاهِرُهُ وَ بَاطِنُهُ سَوَاءً فَهُوَ مُؤْمِنٌ حَقًّا
وَمَنْ كَانَ بَاطِنُهُ أَزَيْنَ مِنْ ظَاهِرِهِ فَهُوَ وَلِيٌّ حَقًّا.

(تحف العقول، ص ۲۹۴)

Allah Resulü, Allah Teala'dan şöyle buyurduğunu ri-
vayet etmiştir: Allah Musa'ya şöyle vahyetti: Ey Musa
kimin zahiri batınından daha iyi görünüyorsa o benim
düşmanımdır. Kimin zahiri ve batını aynı derecedey-
se o mümin kullarımdandır. Kimin batını zahirinden
daha iyiye işte o benim dostumdur.⁽¹⁾

Açıklama:

İnsanın izhar ettiği kişiliği iç dünyasından daha iyi ise o
insan nifak ehliendir; zira içinde olmayanı iç dünyasında
varmış gibi yansıtmak istemesi riyardan başka bir şey de-
ğildir. İçiyse dışı birbirine uyan insansa Allah tarafından

1- Tuhefu'l-Ukul, Allame Harrani, s. 294.

mümin olarak sayılmaktadır. İç dünyası dışa yansıyan amallerinden daha iyiye o da Allah katında salihlerden sayılmaktadır. Burada İmam Ali'nin şu sözü akıllara gelmektedir:

Velayetim konusunda kimin zahiri (tavrı) batınından daha fazlaysa hesap günü amelleri mizanın kefesinde .hafif gelecektir

www.yaalider.com

14. RİVAYET

هَذَا مَا أَمَرَ بِهِ عَلِيٌّ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ مَالِكُ بْنُ الْحَارِثِ
الْأَشْثَرُ، أَمْرُهُ بِتَقْوَى اللَّهِ، وَإِثَارِ طَاعَتِهِ، وَإِتِّبَاعِ مَا أَمَرَ
بِهِ فِي كِتَابِهِ؛ مِنْ فَرَائِضِهِ وَسُنَنِهِ الَّتِي لَا يَسْعَدُ أَحَدٌ إِلَّا
بِاتِّبَاعِهَا، وَلَا يَشْقَى إِلَّا مَعَ جُحُودِهَا وَإِضَاعَتِهَا.

(نهج البلاغة، الرسالة: ٥٣)

İşte bu, Müminlerin Emîri İmam Ali'nin Malik b. Haris el-Eşter'e buyruğudur: Takvalı olmayı, Allah'ın kitabındaki emirlerine karşı itaatkâr olmayı, amel etmekle saadete ulaşılacak, inkâr ve ihmalle şekavete düşülecek namaz ve sünnetleri ikame etmeği emretmiştir.⁽¹⁾

Açıklama:

İmam Ali (as), bu rivayette saadet ve mutluluğa ancak takva ve farz ile sünnet ibadetleri hakkıyla eda ederek ulaşılacağını, şekavete ve zillete ancak bunları inkâr ve zayi etmekle düşüleceğini net bir şekilde ifade etmiştir. Ayrıca bu sözden İlâhî farzları zayi edenin ne dünya ne de ahirette başarıya ve kurtuluşa erme şansının olmadığı anlaşılmaktadır.

1- Nehcü'l-Beleğ, Mektup: 53.

15. RİVAYET

إِنَّ اللَّهَ افْتَرَضَ عَلَيْكُمْ فَرَائِضَ فَلَا تُضَيِّعُوهَا، وَحَدًّا لَكُمْ
حُدُودًا فَلَا تَعْتَدُوهَا، وَسَكَتَ لَكُمْ عَنْ أَشْيَاءَ وَلَمْ يَدْعَهَا
نَسْيَانًا فَلَا تَتَكَلَّفُوهَا.

(بحار الانوار، ج ۳، ص ۲۶۱)

İmam Ali (a.s) şöyle buyuruyor:

Allah, size bir takım şeyleri farz kılmıştır; öyleyse onları zayi etmeyiniz. Size bir takım sınırlar belirlemiştir, öyleyse onları aşmayın. Bazı şeyler konusunda bir şey bildirmemiştir, ancak onları unutarak değil; öyleyse onları üzerinize vazife edinmeyiniz.⁽¹⁾

16. RİVAYET

عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع يَقُولُ: لَا يَقْبَلُ اللَّهُ عَمَلًا إِلَّا بِمَعْرِفَةٍ وَ
لَا مَعْرِفَةً إِلَّا بِعَمَلٍ فَمَنْ عَرَفَ دَلَّتْهُ الْمَعْرِفَةُ عَلَى الْعَمَلِ وَ
مَنْ لَمْ يَعْمَلْ فَلَا مَعْرِفَةَ لَهُ.

1- Biharul-Envar, c. 3, s. 261.

(الكافي، ج ١، ص ٤٤)

Hz. İmam Cafer Sadık (a.s) şöyle buyuruyor:

Allah amelin ancak marifetle olanını kabul eder. Amelsiz marifete de ulaşmaz. Kimin marifeti varsa o marifet onu amele yönlendirir. Amel etmeyeninse marifeti (batını) yoktur.⁽¹⁾

Açıklama:

Allah Teâlâ batını marifetle yapılmayan zahirî (şer'i) ameli kabul etmez. Bâtını marifeti de zahiri amelle beraber olmadan kabul etmez. Kimin batını varsa o batın, kişiyi zahirî amele yönlendirir. Zahirle amel etmeyenin batını yoktur. Bu rivayet özellikle ben marifete ulaştım zahirî farzlar üzerimden kalktı diye iddiada bulunanlara cevap niteliğindedir.

1- el-Kâfi, c.1, s. 44.

17. RİVAYET

قِيلَ لِلْجُنَيْدِ الْبَغْدَادِي (ق.س) : إِنَّ جَمَاعَةً يَزْعُمُونَ أَنَّهُمْ
يَصِلُونَ إِلَى حَالَةٍ يَسْقُطُ مَعَهَا التَّكْلِيفُ، قَالَ: وَصَلُوا وَ
لَكِنْ إِلَى سَقَرٍ.

(کتابُ التنبيه للشيرازی، ص ۳۰)

Alevi büyüklerinden Cüneyt el-Bağdadi'ye arz ettiler ki: Bir grup insan (marifette) farzları üzerlerinden sakıt edecek (kaldıracak) duruma ulaştıklarını sanırlar. Cüneyt (k.s) şöyle cevap verdi: "Evet ulaştılar ancak sakara yani cehenneme ulaştılar." diye karşılık verdi.⁽¹⁾

18. RİVAYET

رَوَى عَنِ الْمُفَضَّلِ بْنِ عُمَرَ أَنَّهُ قَالَ: دَخَلْتُ عَلَى مَوْلَايَ
الصَّادِقِ (ع) فَقَالَ: يَا مُفَضَّلُ، إِيَّاكَ أَنْ تَفْعَلَ شَيْئًا مِنْ ذَوَاتِ
الرَّدَى. قُلْتُ جُعِلْتُ فِدَاكَ وَمَا ذَوَاتُ الرَّدَى؟ قَالَ: التَّشَبُّهُ بِمَا

1- et-Tenbih, Şirazi. s. 30.

يَفْعَلُهُ أَهْلُ الضُّدُودِ. قُلْتُ وَ مَا أَفْعَالُ الضُّدُودِ؟ قَالَ: مَوَاقِيتُ
صَوْمِهِمْ وَ رُسُومُ صَلَاتِهِمْ وَ حَجَّهِمْ وَ جِهَادِهِمْ فَمَنْ أَقَامَهُنَّ
عَلَى رُسُومِهِمْ مُقْتَدِيًا بِهِمْ فَقَدْ اتَّخَذَ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ.

(مجموعة ابو سعيد، ج ٤، ص ٢٤٥)

Mufaddal b. Ömer'den şöyle rivayet edilmiştir: Efendim İmam Sadık'ın huzuruna vardım. Bana şöyle arz etti: "Seni helake götürecek amelleri asla yapma." "*Ey Efendim, canım sana feda olsun, beni helake götürecek ameller demekle neyi kastettin?*" diye sordum. Buyurdu ki: "Amellerini muhaliflerimizin amellerine uydurman." Dedim ki: "*Muhaliflerimizin amelleri nedir?*" Şöyle buyurdu: "Oruç vakitlerine uyman (imsak ve iftar vakitlerinde), namaz kılma şekilleri, hac ve cihat anlayışlarına uyman. Kim muhaliflerimizin amellerine iktida ederse Allah'a şirk koşmuş olur."⁽¹⁾

Açıklama:

İmam Cafer Sadık (as), bu rivayette Hz. Peygamber'in (s.a.a) sünnetine muhalefet edenleri kastetmiştir. İmam Sadık (as) muhaliflerin iftarlarını vaktinden önce açmaları ve imsakten önce oruca başlamaları, namazda şekil, kıraat ve diğer farz ve sünnetlerde Ehlibeyte muhalefetlerinden dolayı, tabilerine takiye dışında onlara uyulması konusunda uyarmıştır. Bu gibi rivayetler o dönemde Ehlibeyt İmamları'na ve tabilerine karşı uygulanan baskıyı yansıtmaktadır.

Bu rivayet birçok kitapta tahrife uğramış ve farklı şekilde yazılmıştır. Zahiri reddeden kişiler bu ve benzer birkaç

1- Mecmuatu Ebu Said, c. 4, s. 245.

rivayetin tahrif edilmiş şeklini kanıt getirerek zahirî ibadetlerin kendilerine farz olmadığı kanaatine varmışlardır. Örnek olması açısından tahrif edilmiş şeklini aktarıyoruz.

رَوَى عَنِ الْمُفَضَّلِ بْنِ عُمَرَ أَنَّهُ قَالَ: دَخَلْتُ عَلَى مَوْلَايَ
الصَّادِقِ (ع) فَقَالَ: يَا مُفَضَّلُ، إِيَّاكَ أَنْ تُقِيمَ شَيْئًا مِنْ ذَوَاتِ
الرَّدَى. قُلْتُ جُعِلْتُ فِدَاكَ وَمَا ذَوَاتُ الرَّدَى؟ قَالَ: مَنْ مِنْ
هَذِهِ الضُّدُودِ. قُلْتُ وَمَا هَذِهِ الضُّدُودُ؟ قَالَ: مَنْ صَوَّمَ أَوْ
صَلَاةٍ أَوْ حَجٍّ أَوْ جِهَادٍ فَمَنْ أَقَامَهُنَّ مُتَدَيِّنًا فَقَدْ اتَّخَذَ مَعَ
اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ.

Mufaddal b. Ömer'den şöyle rivayet edilmiştir: Efendim İmam Sadık'ın huzuruna vardım. Bana şöyle arz etti: "Seni helake götürecektir amelleri asla yapma." *Ey Efendim, canım sana feda olsun, beni helake götürecektir ameller demekle neyi kasettin?* diye sordum. Buyurdu ki: "Bu muhalif amellerden." Dedim ki: "*Muhalif ameller nedir?*" Şöyle buyurdu: "Oruç, namaz, hac, cihat; kim bu ibadetleri imanla eda ederse Allah'a şirk koşmuş olur."

Açıklama:

Bu ve benzeri tahrif edilmiş birkaç rivayet maalesef birçok insanı amelî yönden etkilemiş ve kafa karışıklığı yaratmıştır. Batın ehli oldukları iddiasında olan bazı zevatlar, Kur'an'la, Hz. Peygamber ve Ehlibeyt'in yolu ve emirleriyle açık bir şekilde çelişen bu tahrif edilmiş rivayetleri fikirlerinin doğruluğu için kanıt olarak getirmişlerdir.

19. RİVAYET

رَوَى عَنِ الْخَصِيبِيِّ (ق.س) يَرْفَعُ الرِّوَايَةَ إِلَى مَوْلَانَا
الصَّادِقِ (ع) أَنَّهُ قَالَ: وَ مِنْكُمْ مَنْ سَأَلَ عَنِ الْاِخْتِلَافِ
بَيْنَكُمْ وَ بَيْنَ أَعْدَاءِ اللَّهِ وَ أَعْدَاءِنَا مِنْ أَهْلِ الْقِبْلَةِ وَ الْإِسْلَامِ،
وَ أَنَا أَنْبِئُكُمْ بِذَلِكَ، فَافْهَمُوا، قَالَتْ طَائِفَةٌ أُخْرَى: إِي وَاللَّهِ
يَا سَيِّدَنَا لَقَدْ اِضْمَرْنَا، فَقَالَ إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ أَوْحَى إِلَى
جَدِّي رَسُولِ اللَّهِ (ص) إِنِّي خَصَصْتُكَ وَ عَلِيًّا وَ حُجْبَجَى
مِنْهُ لِيَوْمِ الْقِيَامَةِ وَ شِيعَتَكُمْ بِعَشْرِ خِصَالٍ: صَلَاةٌ وَاحِدٍ وَ
خَمْسِينَ رُكْعَةً، وَ التَّخَنُّمُ بِالْيَمِينِ، وَ تَغْفِيرُ الْجَبِينِ، وَ الْإِدَانُ
وَ الْإِقَامَةُ مَثْنَى، وَ حَيَّ عَلَى خَيْرِ الْعَمَلِ، وَ الْجَهْرُ فِي بِسْمِ
اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ، وَالْقُنُوتُ...

(هَدَايَةُ الْكُبْرَى لِلْخَصِيبِيِّ. ص ٥٤٣)

Hasibi (k.s) silsile yoluyla İmam Cafer Sadık'tan (as) şöyle rivayet etmiştir:

İçinizde, kible ve İslam ehlinde bize ve size muhalefet edenlerle aranızdaki ihtilaflara ilişkin soru sormak isteyenler var! Size bu konuda bilgi vereceğim. Söyleyeceklerimi iyi anlayın! İçimizden diğer bir grup dedi ki: Ey Efendimiz, vallahi bunu sormayı zihnimizden geçirmiştik! Efendimiz (as) şöyle dedi: "Yüce Allah dedem Resulullah'a (s.a.a) şöyle vahyetti: Ben, sana, Ali'ye

ondan gelecek hüccetlerime ve Şianıza kıyamet gününe kadar on özelliği has kıldım:

Günde 51 rekât namazı kılmak (günlük farz ve sünnetlerin toplamı), yüzüğü sağ ele takmak, secdede alnı toprağa sürmek, ezan ve ikameyi ikili okumak. Ezanda ve ikamede "Hayye ala hayri'l-amel" demek, namazda besmeleyi sesli okumak, namazda kunut tutmak, ikinci namazını güneş parlak ve berrakken kılmak, sabah namazını vakit başladığı anda kılmak, saç ve sakalı vesme ile boyamak.

Hakkımızı çiğneyen kişi ve hizipler, bize muhalefet ettiler ve günde 51 rekât yerine ramazan gecelerinde teravihi koydular; yüzüğü sağ yerine sol ele taktılar; secdede alnı toprağa sürme yerine namazda elleri bağladılar; Hayye ala hayri'l-amel" yerine "es-Salatu hayrun mine'n-nevm" dediler; namazda besmeleyi sesli okumak yerine sessiz okudular; namazda kunutu yok saydılar; ikinci namazını güneşin parlak olduğunda değil de güneş sararınca kadar geciktirdiler; sabah namazında güneş doğuncaya kadar tehir ettiler; cenaze namazlarını 5 tekbir yerine 4 tekbirle kıldılar...⁽¹⁾

20. RİVAYET

قَالَ مَوْلَانَا الصَّادِقُ (ع): وَمَا عَمِلْنَاهُ فَأَعْمَلُوهُ وَمَا تَرَكَنَاهُ فَاتْرُكُوهُ وَكُونُوا لَنَا زَيْنًا وَلَا تَكُونُوا عَلَيْنَا شَيْنًا.

(رسالة المصرية، ص ١٦٢)

1- el-Hidayetu'l-Kubra, Hasibi, s. 345.

Mevlamız İmam Cafer Sadık (a.s) şöyle buyuruyor:

Bizim amel ettiğimiz gibi siz de amel edin. Bizim bıraktığımızı ve terk ettiğimizi siz de terk edin. Bizler için ziynet vesilesi olunuz; ar ve utanç vesilesi olmayınız.⁽¹⁾

Allah Teala şöyle buyuruyor:

وَمَا كَانَ لِمُؤْمِنٍ وَلَا مُؤْمِنَةٍ إِذَا قَضَى اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَمْرًا أَنْ يَكُونَ لَهُمُ الْخِيَرَةُ مِنْ أَمْرِهِمْ وَمَنْ يَعْصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا مُبِينًا.

(احزاب ، الآية: ٦٣)

Allah ve Resülü bir konu hakkında hüküm verdikleri zaman, hiçbir mümin erkek ve hiçbir mümin kadın hükümle ilgili farklı tercih kullanma haklarına sahip değildirler. Kim Allah'a ve Resul'üne karşı gelirse, şüphesiz ki o apaçık bir şekilde sapmıştır.⁽²⁾

1- Mısıriye Risalesi, s. 162.

2- Ahzab Suresi (33), Ayet: 36.

SON SÖZ

Sevgili okurlar, tarihte Alevilerin yaşadıkları olumsuzluklar nedeniyle, dinî vecibelerin tatbiki konusunda zayıflama yaşanması, o ibadetlerin Alevilikte olmadığı anlamına gelmemektedir. Günümüzde bu zayıflama bütün inanç guruplarında yaşanmaktadır. Peygamberimiz ve Ehli Beyt İmamları'mızdan, veraset yoluyla şeyhlerimiz ve âlimlerimizden bize ulaşan rivayet ve belgeler, dinî ibadetlerin zahirini reddetmediği, aksine diğer bütün İslami guruplardan daha fazla önem verdiği açık bir şekilde beyan edilmektedir.

Ancak şu konuya vurgu yapmak gerekir ki: Aleviler tarihte ibadetlerini Ehli Beyt fıkına göre eda etmişlerdir. Bazı dönemlerde Alevilere yapılan baskılar dolayısıyla Aleviler katledilip kanlarının mubah sayılmaması için takiye yaparak devletin resmî mezhebiyle amel etmişlerdir. Bu hakikat, Muaviye sultayı eline alıp İmam Ali ve yarenlerine mescitlerde, cuma namazlarında ve yapılan toplantılarda lanetlemenin sünnet haline getirilmesi dönemine dayanmaktadır. Bu meşum sünnet döneminde, Ehli Beyt yarenleri zor durumda kalmadıkça Ehli Beyt'i Resullullah'a lanet okuyan bedbahtlarla beraber namaz kılma yerine, namazlarını evlerinde veya takkelerinde (hüseyniye) kılma ya yönelmişlerdir. Zira Aleviler İmam Ali'yi lanetlemenin Peygamber'i lanetlemek, Peygamber'i lanetlemenin de

Allah'ı lanetlemek olduğunu çok iyi bilen kimselerdi. Bundan dolayı İmam Ali Şia'sı, Muaviye'yi ve sevenlerini şeytanın yeryüzündeki temsilcileri olarak görmektedirler.

Emevilerden sonra sultayı eline alan Abbasi hükümdarları, Ömer bin Abdül Aziz döneminde bu meşum lanetleme sünneti kaldırılrsa da Ehli Beyt İmamları'na ve Şia'sına yönelik baskıyı sürdürmüşlerdir. Bütün bunlara rağmen Aleviler Ehli Beyt fıkhıyla amel etmeği terk etmemiş namazlarını, oruçlarını, zekât, hac ve diğer ibadetlerini Peygamber ve Ehl-i Beyt'inin eda ettiği gibi sürdürmüşlerdir. Muaviye döneminde Müslümanlar ibadet şekil ve üslubu konusunda da ikiye bölünmüştür. Böylece Ehli Beyt şeriatı (zahiri) ve Emevi şeriatı (zahiri) ortaya çıkmıştır.

Bizim ecdadımız ve şeyhlerimiz Emevi zahirini reddetmiş, ancak zor durumda kalındığında takiye gereği eda edilmesini caiz görmüşlerdir. Bu mefhum Alevilerin baskı, zulüm ve katledilmelerinden dolayı oluşan bu iki şeriatı (zahiri) birbirinden ayırt edemez hale gelinceye kadar sürmüştür. Yeterli eğitim imkânlarının olmamasından dolayı zamanla bazı mefhumlar kaybedilmiş, Alevilerin bir kısmı namaz, oruç, hac gibi ibadetler söz konusu olduğunda; bunlar zahir ibadetler, bunlar bizim değil, diyerek karşı çıkmış ve Ehli Beyt zahiriyle diğer gurupların zahirî ibadetlerini birbirinden ayıramaz duruma gelerek, ibadetlerin şekli yönüne Emevi ibadeti gözüyle bakmıştır. İbadet mekânımızın mescit olmasından dolayı, toplum olarak yapmamız gereken faaliyetlerden bir tanesi, tarihimizde olduğu gibi günümüzde de Suriye ve Lübnan'ın Cebel Muhsin mıntıkasında uygulandığı şekilde Aleviler kendi mescitlerini yapıp mescitlerinde kendi inançları doğrultusunda ibadetlerini eda etmelidirler. Ehli Beyt kaynaklarında ve Hasan

b. Mekzun el-Sincari'nin "*Tezkiyetu'n-Nefs*", Muhammed b. Ali el-Cilli'nin "*Batınu's-Salat*" kitaplarında namaz ile diğer ibadetlerin nasıl eda edileceği açıkça belirtilmiştir.

Unutulmasın ki Alevilerin kendi imkânlarıyla yaptıkları mescitlerde takiye gereği diğer mezheplerle amel etmesi, Alevileri bir taraftan mescitten uzak tutmakta, diğer taraftan da asimile edilmesine yardımcı olmaktadır. Ecdadımızdan bize verasetle ulaşan kitaplarda dinî ibadetlerinin mana ve eda şeklinin ne kadar mühim olduğunu sarîh bir şekilde açıklamaktadır; ancak çok farklı manalara çekilebilecek irfanî rivayetler de mevcuttur. Kişi eğer yeterli ilme sahip değilse farklı tevil yollarına saparak kastedilen amaçtan farklı şeyler anlayabilir. Hz. Hüseyin b. Hamdan el-Hasibi, batını tevilin (*irfan*) hassas ve yanlış anlamalara müsait olmasından dolayı, öğrencilerinden Kuran-ı Kerim hafızlarına, Arapça, tefsir, mantık, felsefe, fıkıh, kelim, tarih ilmi gibi konularda yeterli düzeye gelen ehil öğrencilerini türlü imtihanlara tabi tuttuktan sonra, ehil gördüğü öğrencilerine batın (*irfan*) ilimlerini veriyordu. Geçmişte ve günümüzde bu batını (*irfani*) rivayetlerin yanlış tevil edilmesinin arkasındaki sebeplerden en önemlisi eğitim yetersizliğidir. Yeterli eğitim almadan bu rivayet ve bilgileri alan kişiler genelde yanlış kanaatlere ulaşarak kastedilen fikirden uzaklaşmaktadır.

Tarihte Alevi zahiriyle diğer mezhepler arasındaki farkı gösteren olaylardan bir tanesi Abbasi halifesi Me'mun döneminde yaşanmıştır. Me'mun'un vezirleri arasında Ali b. Yaktin adında Ehli Beyt tabilerinden biri vardı. Me'mun'un kölelerinden biri, Ali b. Yaktin'in ibadet şekillerinden Ali Şia'sı olduğunu anlayıp Me'mun'a şikâyet etti. Bu olayı İmam Musa Kâzım, Ali b. Yaktin'e haber edip, kısa bir sü-

reliğine abdest ve namazını Me'mun'un mezhebine göre eda et, diye haber gönderir. Me'mun 'da Ali b. Yaktin konusunda şüpheye düşünce, Ali'nin nasıl abdest alıp namazlarını kıldığını takip edecek bir casus görevlendirmiştir. Ali b. Yaktin, İmam'ın emrini yerine getirmesinden dolayı bu konuda açık vermeyerek, ispiyoncunun Me'mun tarafından kırbaçlanmasına vesile olmuştur. Bu rivayet, Ehli Beyt zahiriyle diğerleri arasında fark olduğunu gösteren olaylardan biridir. Bu farkı şeyhlerimiz birçok kitapta yazmış olsa da, kitapların Arapçayla yazılmış olması ve Türkçeye çevirilerinin bulunmaması bilgilerin topluma ulaşmamasına sebep olmuştur. Son dönemlerde Aleviler hakkında yazılan kitaplar, Alevilerin uyguladığı örfi ritüellerin ön plana çıkarılıp, bunları Alevilerin dinî akidesi (temel inanç ilkeleri) gibi sunması, Alevi inancı hakkında bilgi kirliliğine hizmet etmektedir. Yukarıda yazmış olduğumuz rivayetler senet açısından analize tabi tutulmuş olmasa da yerel kaynaklardan olması hasebiyle önem arz etmektedir.

Bütün bu beyanatlar şunu göstermektedir ki, tevarüs yoluyla ve kültürel olarak bize intikal eden ve doğru olduğunu varsaydığımız bilgileri, gözden geçirmenin zamanı gelmiştir. Her insan doğrularını gözden geçirmeli ve dinin dogmatik olduğu, bundan dolayı sorgulanamayacağı fikrinden kurtulmalıdır. Zira bu fikir Ehlibeyt İslam'ı olan Alevilikle asla bağdaşmamaktadır.

Beyanımızın uzun olmaması için yüzlerce rivayet arasından bu rivayetleri derledik. Yüce Allah'tan gündemi belirlenen değil de gündemi belirleyen düzeye gelmeği nasip etmesini niyaz eder, bu çalışmamızın yararlı olması ümidiyle saygılarımızı sunarız.

* * *

Şunu da unutmayalım ki kimi zaman yanlış yaygın bilgilerle doğru bilgiye ulaşmamız engellenmeye çalışılmıştır. Özellikle merci konumunda olan Alevi şahsiyetlere aslı astarı olmayan yalan sözler atfedilmiştir. Bu şahsiyetlerden biri de Hüseyin b. Hemdan **el-Hasibi**'dir. Biz konunun daha iyi anlaşılması için bu değerli şahsiyetle ilgili olarak detaylı bilgi aktarmayı uygun gördük.

Hüseyin b. Hemdan el-Hasibi

Arap Alevi toplumunun önder ve mercilerinden olan Hüseyin b. Hemdan **el-Hasibi** hicri 260 yılında Irak'ın Cenbela şehrinde çok şerefli ilim sahibi ve Ehlibeyt'e aşkıyla tanınan Benî Hemdan ailesinde dünyaya teşrif etmiştir. Babası **Hemdan b. el-Hasibi** ilim, takva ve Ehlibeyt'e bağlılığı ile tanınan bir şahsiyetti. Dolayısıyla evinde her gün ilim meclisleri yapılır ve ilmî münazaralar gerçekleşirdi. Hüseyin b. Hemdan el-Hasibi küçüklüğünden beri bu yapılan ilim meclislerine katılıyor, orada konuşulanları ezberliyor, anlayamadığı konuları da daha sonra babasından öğreniyordu. Küçük yaşlarda babasından sarf, nahiv, usul, mantık, tarih, felsefe, fıkıh ve tefsir ilimleri almış, Kur'an-ı Kerim'i de 11 yaşında ezberlemişti. Hicri 275 yılında 15 yaşına girdiğinde hac farızasını eda etmiştir. Eğitimini babasının dostu ve Alevi cemaatinin mercilerinden olan **Muhammed Cennan Cembelani**'nin yanında, hocası vefat edinceye kadar sürdürür. Hüseyin b. Hemdan el-Hasibi Hocası vefat ettikten sonra 27 yaşında Cenbela şehrinde Alevi toplumda merci görevini üstlenmiştir. Cenbela şehrinde birçok alim ve değerli şahsiyetler yetiştirmiştir. Sonra Cenbela'dan Bağdat'a göç etmiş, Bağdat'ta medrese açmıştır. İlmini duyanlar Bağdat'ın her tarafından dersine katılmışlardır.

Bağdat'ta iken birçok alimle münazara gerçekleştirmiştir. Bunların en ünlüleri **İbn Babaveyh el- Kummi** ve **Hüseyin İbn Mansur el-Hâllac**'tır. Bağdat'ta iken kendisine atılan iftira sonucu hapse atılmıştır. Hapisten çıktıktan sonra Halep şehrine göç edip orada bir medrese açar. Ama Halep'te de onu çekemeyen haset ehli yüzünden Şam'a göç etmek zorunda kalır. Ancak Şam'da da maruz kaldığı Emevi baskı ve zulmü sonucu Ehlibeyt sevdalıları ile dolu olan Kufe şehrine göç eder. Hicri 333 yılına kadar Kufe'de kalır. Bu tarihte Seyfuddevle'nin Haleb'i alması üzerine yine Haleb'e döner ve Ehlibeyt ilimlerini orada öğretmeye devam eder. Zamanın hükümdarı olan Seyfuddevle onun derin ilminden yararlanır. Hüseyin b. Hemdan el-Hasibi o dönemde *Hidayetü'l-Kübra* ve *el-Maide* adlı kitapları yazar ve Seyfuddevle'ye hediye eder. Seyfuddevle derin bilgisini ve takvasını gördükten sonra onu önderi olarak görür. Hatta vakit namazlarını mescitte onun arkasında kılar. Hüseyin b. Hemdan el-Hasibi, Halep'te 8 yıl kaldıktan sonra öğrencilerini ve Ehlibeyt yarenlerini aydınlatmak için Kufe şehrine geri döner. Bu dönüşte öğrencisi olan **Harun b. Musa Telâbekri**'yi merci düzeyinde yetiştirir ve onu Kufe temsilcisi olarak atar. Daha sonra Haleb'e bir daha geri döner. Hicri 346'da Halep'te vefat eder.

Hüseyin b. Hemdan el-Hasibi ilim, takva, ahlak ve Ehlibeyt sevgisi ile örnek bir şahsiyettir. O irfan, tevhid, felsefe ve kelamın yanı sıra, şer'i ve fikhî ilimlere çok önem vermiştir. O dönemde (namaz, zekat, oruç, hac gibi) İslamî farzları inkar edenler hakkında şöyle demiştir:

"Bu zamanda kendilerini tevhid ehlerinden sayan ama ilhad ve küfür ehlerinden olup, cehaleti ilimlerini geçen insanlar türemiştir. Onlar insanlara farzları terk etmele-

rini telkin edip, helake götürmekteler. Hem onlar hem de tabileri helak olmuştur.”

Hüseyin b. Hemdan el-Hasibi, farzlara verdiği önemi şiirlerinde de sıkça dile getirmiştir. Rivayetlere göre hac ve umre olmak üzere Kabe-i Mükerrmeyi 20–25 defa ziyaret etmiştir. Bunun yanında açmış olduğu medreselerde yüzlerce öğrencisi arasından seçkin Kur’an hafızı, tevhid ve tasavvuf ilimlerinde ilim ve takvada üstün olan 51 kişiye üst eğitim vermiş, onları merci konumuna getirmiştir. *Tu-hefu'l-Ukul* kitabının yazarı **Muhammed İbn Şûbe el-Har-rani, Muhammed İbn Âli el-Cilli, İsa el-Cisri** bunların en ünlüleridir.

Hak ve hukukun, adalet ve eşitliğin yaygınlaşması ve bekası için bütün Ehlibeyt aşığı insanları manevi değerlerimiz etrafında dayanışma, sevgi-saygı ve hoşgörü ekseninde birlik olmaya davet ediyoruz Hidayet ve tevfik yüce Allah’tandır.

Saygı, sevgi ve selamlar sunarız...